

HKS - Innspill til neste folkehelsemelding

SEKSUELL HELSE

Hva er folkehelse?

Helse til hele folket, i alle aldre og alle samfunnslag.

Når vi snakker om å fremme befolkningens helse handler det om vår fysiske, psykiske **og seksuelle helse**.

Høringsbrevet har svært lite fokus på nettopp seksuell helse. Hvorfor er ikke dette et tema som er gjennomgående under de ulike satsningsområdene? Seksuell helse har en naturlig plass under de aller fleste der.

Hvor er fokuset på den positive seksualiteten, den som ligger i oss hele livet og som gir oss kraft og god livskvalitet hvis vi får rom til å utforske den og forvalte den på en god måte? Den vil jo i aller høyeste grad henge sammen med vår fysiske og psykiske helse og er en stor del av vår folkehelse.

“Jeg snakker ofte om at vi både har en fysisk og en psykisk helse. Vi har en seksuell helse også. Den er både fysisk og psykisk”. (Bent Høie i Snakk om det 2017)

Vi må løfte satsningen på helsefremmende og forebyggende arbeid knyttet til seksuell helse. Vi vet at seksuelle overgrep er en stor utfordring hos barn og unge i dag. Vi må hjelpe dem til å møte seksualiteten som noe naturlig og en positiv kraft som øker vår livskvalitet og som kan hjelpe dem til å ta gode valg.

“Barn som har blitt utsatt for vold og overgrep i barndommen, har større risiko for å utvikle tilknytningsproblemer, lærevansker og psykiske og fysiske helseproblemer”. (Felitti, 2010; Ford, 2010). <https://www.fhi.no/nettpub/hin/grupper/barn-oppvekst/?term=&h=1>

“Festrelaterte voldtekter utgjør også i 2019 den største andelen med 43 %”. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2019.pdf>

Med fagfornyelsen i skolen er folkehelse og livsmestring et viktig tverrfaglig tema i skolen som skal gi elevene kompetanse som fremmer god fysisk og psykisk helse, og som gir muligheter til å

ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet særlig avgjørende.

I en landsomfattende rapport om unges seksuelle og reproduktive helse utført av Sex og Samfunn kommer det frem at "ungdommene prater om hvordan de ikke vet hvor de skal gå dersom de utsettes for overgrep. Samtlige sier at de ikke har lært nok om grenser eller samtykke i løpet av skolegangen sin." <https://www.sexogsamfunn.no/wp-content/uploads/2021/09/Rapport-unges-SRHR.pdf>

Dere spør: Hvordan kan ulike aktører bidra til å forsterke folkehelsearbeidet i kommuner og fylkeskommuner?

Ved en felles satsning på systematisk seksualitetsundervisning på alle skoler i kommunen for å sikre at ungdom har kunnskap om hvordan de skal forvalte sin seksualitet på en god måte for seg selv og andre rundt dem.

Konkrete tiltak:

Helsesykepleiere når ut til alle. De bør ha et felles undervisningsopplegg som sikrer at alle får samme undervisning i hele landet.

«Spør først» prosjektet fra Norske Kvinners Sanitetskvinner og Helsestasjon for kjønn og seksualitet er et eksempel på dette, det er et undervisningsopplegg for barneskolen, ungdomsskolen og videregående som skal forebygge seksuelle overgrep blant barn og unge og fremme positiv seksualitet.

Det har vært gjennomført piloter i Oslo fra 2020 til våren 2022. Alle helsesykepleiere i Oslo har vært på kurs til svært god respons og de sier dette er noe de har behov for. Vi ønsker å nå ut til resten av landet, nettopp for å sikre at alle elever får kunnskap og et godt grunnlag for å ta gode valg. Henvendelser om prosjektet kan rettes til Helsestasjon for kjønn og seksualitet.

MINORITETSHELSE – SKEIVE MINORITETER

Fokus på minoritetsperspektivet blant sårbare grupper

Det er et stort behov for mer kunnskap og trygghet til helsepersonell på hvordan de ivaretar minoritetsperspektivet blant sårbare grupper som bryter med kjønn og seksualitetsnormen.

Levekårsundersøkelsene viser fremdeles høy grad av psykisk uhelse blant denne delen av befolkningen.

https://www.bufdir.no/aktuelt/ny_undersokelse_transpersoner_i_norge_opplever_markant_dar_ligere_levekar_enn_andre/

Helsestasjon for kjønn og seksualitet i Oslo kommune får et stort antall henvendelser fra hele landet som ikke hører inn under vår målgrupper grunnet bosted og alder. Det handler om manglende kunnskap og usikkerhet fra alle deler av helsevesenet i møte med en sårbar gruppe i befolkningen. Det finnes ingen sammenlignbar tjeneste noe sted i landet. Vi avviser derfor mange som ikke vet hvor de skal henvende seg, og det finnes heller ingen annen tverrfaglig tjeneste med sexologisk kompetanse og kapasitet til å gi individuell oppfølging å henvise til.

Konkrete tiltak

Det trengs ressurser til å øke kompetansen på minoritetsperspektivet. Hvordan møte og jobbe med minoritetsstress, kjønnsinkongruens og møte mangfoldet innen seksualitet.

Helsevesenet må få bedre kompetanse på feltet, og samfunnet som helhet må det spres god, forskningsbasert informasjon. Det er 31 år siden homofili ble tatt ut av WHO sin offisielle diagnosehåndbok over psykiatriske sykdommer, i dag vet vi at det er en normal variasjon av seksualitet. Det er bare 3 år siden kjønnsinkongruens ble tatt ut fra WHO's oversikt over psykiatriske diagnoser, og dermed erklært som en normal variasjon i befolkningen.

Men blant vanlige folk, i offentlig debatt og selv i norsk helsevesen er dette normale fremdeles sett på som et litt farlig fenomen, og tolkes som psykisk sykdom av mange. Personer med kjønnsinkongruens møtes derfor med både uforstand, uforsvarlige psykiatriske og sykeliggjørende behandlingskrav og transfobi. Det er på tide med en stor, inkluderende og opplyst dugnad!

Myndighetene bør ha et overordnet koordinerende ansvar for å samle sexologisk kompetanse og sikre at seksualitet blir en helhetlig strategi i et folkehelseperspektiv.

